

Новини

Виробили більше молока

Плідно попрацювавши протягом першого півріччя 2018 року, тваринники збільшили виробництво молока, а також середній надій на корову в цілому по підприємству.

Найвагомішого результату зі збільшення виробництва молока досягнув колектив МТФ №4 (завідуючий – Анатолій Бейгул): тут за 6 місяців наділи на 184 т більше, ніж за аналогічний період минулого року. Причому, піврічний надій на одну тварину в цьому підрозділі зріс на 319 кг.

На 177 кг збільшився надій на корову і на 63 т більше одержано молока на МТФ №2 (завідуюча – Алла Осіпова). Це – також вагомий внесок у результат роботи всієї галузі.

Відчутно підвищився середній надій на одну корову на МТФ №1 (завідуюча – Ольга Фролова). І хоча показник із виробництва молока в цілому по підрозділу за аналогічний період 2017 року тут не вдалося поліпшити, підвищення надоев від однієї тварини у 353 кг говорить про покращення роботи зі стадом і дає надію на збільшення виробництва продукції у подальшому.

На жаль, знизив темпи колектив МТФ №5 (завідуюча – Оксана Олефір). Тут зменшилися надоев як на корову, так і в цілому по фермі. І це при тому, що тривалий час цей підрозділ посідав місце лідера галузі, тут мають високопродуктивне стадо і великий досвід роботи. Зараз колектив напружено працює над виправленням становища, адже від цього залежить як успіх підприємства загалом, так і винагорода за працю кожного працівника ферми.

Олена Кришталь,
зоотехнік-селекціонер

Жнивуємо у непростих умовах

Цього року жнива у нашому підприємстві розпочалися 9 липня. Утім, вологе літо вносить свої корективи.

Дощі й велика вологість повітря, яка здебільшого тримається на рівні близько 70%, перешкоджає висиханню зерна і, відповідно, його збиранню. Розпочали жнивати з пшениці озимої сорту Відрода. Це остиста пшениця, яка висихає швидше. Ми вибираємо окремі поля і навіть їхні частини, де зерно має оптимальні показники вологості, і, щоб не втрачати час, збираємо його на цих площах, щойно туди може зайти техніка. Використовуємо як роздільне збирання, так і пряме комбайнування. Обидва способи мають свої переваги. Наприклад, якщо пшениця на якомусь полі досягає нерівномірно, зерно вологе, досягти однакової стиглості й підсушити його можна, скосивши у валки. Якщо ж поле сухе, краще підійде пряме комбайнування.

Для роздільного збирання цього року ми придбали самохідну косарку MasDon M155 канадського виробництва. Це – перша така машина в Україні. Роботу такої косарки генеральний директор «Агроєкології» Гліб Лук'яненко побачив на полях казахських колег і оцінив її переваги. Косарка здатна розвивати швидкість до 26 км/год., її жатку можна регулювати у різних площинах, вона має просвіт під рамою у 116 см. Все це дозволяє зрізати рослини різної висоти, в тому числі – збирати низькорослі культури, й робити це швидко та якісно. Ми вже впевнилися, що косарка добре працює по пшениці, використовуватимемо її й на інших культурах. Серед переваг цієї техніки також зручність у керуванні й обслуговуванні, нижча ціна порівняно з аналогами більш «розкручених» брендів.

Загалом ми маємо можливість одночасно виводити на поля під час живих більше десяти одиниць зернозбиральної техніки. Тому, як тільки дозволить погода, робота закипить повною мірою, щоб засипати у засіки органічний врожай – 2018.

Сергій Козін,
головний агроном

Події

40 років органічній Україні: досвід і перспективи

На відкритті Дня поля (зліва направо): генеральний директор ПП «Агроєкологія» Гліб Лук'яненко, професор Віктор Писаренко, голова Полтавської ОДА Валерій Головка

Поєднання науки та практики, праці й свята: такими стали два дні, 21 і 22 червня, під час яких на Полтавщині відбулися масштабні органічні заходи – конференція в Полтавській державній аграрній академії «Органічне рослинництво: найкращі практики за 10 років» та День органічного поля в ПП «Агроєкологія».

Динамічна галузь країни

Нинішній рік видався щедрим на заходи, події і ювілеї в органічному секторі України. Тут і виставки, і семінари, і конференції, і дні поля, і важливі для галузі державні рішення. Так, якраз у день проведення конференції відбулося засідання профільного комітету Верховної Ради України, на якому розглядали проект закону «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції». За результатами засідання законопроект був винесений на сесію Верховної Ради для голосування у другому читанні. Сама ж конференція стала своєрідним підбиттям підсумків десяти років активного розвитку органічного руху в Україні та водночас – можливістю поглянути у майбутнє галузі.

За словами одного з організаторів заходу, директора органу сертифікації «Органік стандарт» Сергія Галашевського, основна мета конференції – підвищити рівень знань виробників, без чого неможливий подальший розвиток. Адже лише за кілька останніх років відбулося багато змін, з'явилися нові підходи в органічному виробництві. Іноземці, які бувають у нашій країні і відвідують органічні підприємства, приємно здивовані їхнім рівнем. Але зупинятися не можна. Тож два дні органічних заходів – вдале поєднання теорії з практикою, коли найкращі спікери можуть поділитися своїми секретами, а безпосередньо на виробництві можна ознайомитися з технікою, технологіями, реальними полями.

– Органічний сектор – один із найбільш динамічних в Україні, – зазначила, звертаючись до учасників конференції, заступник Міністра аграрної політики та продовольства України з питань європейської інтеграції Ольга Трофімцева. – Перша причина цього – сектор відносно молодий: активно почав розвиватися з 2008-го року. Друга – розвивається завдяки ринковій спрямованості, завдяки тому, що українські виробники орієнтовані на світовий ринок, насамперед – на європейський. І це рухає й український ринок. Третя причина – цей сектор дуже перспективний для держави, для Мінагрополітики. Є вже й регіональні програми підтримки органічних сільгоспвиробників. І ця підтримка буде посилюватися.

Ольга Трофімцева повідомила, що зараз в Україні 381 тис. га земель сертифіковані як органічні або перебувають у перехідному періоді. Це – менше 1% загальної площі земель сільськогосподарського призначення нашої країни, утім, за цим показником Україна входить до двадцятки світових лідерів. На переконання заступника міністра, потенціал для зростання ще є, тож воно триватиме.

– Сьогодні ми не бачимо передумов для зменшення попиту на органічну продукцію у світі, – говорить вона. – Упевнена, що розвиток сектору в

Україні надалі відбуватиметься не лише за рахунок розширення площ, а й завдяки впровадженню новітніх технологій, використанню сучасної техніки, зростанню продуктивності. Я – оптимістичний симпатик цього сектору.

Представниця міністерства вважає, що ті понад 400 операторів органічного ринку, які діють в нашій країні зараз, – це піонери, котрі є взірцем для інших виробників харчових продуктів. Адже саме на цих підприємствах найкраще простежуються всі виробничі процеси, постійно відбувається оновлення виробництва, тут знаходять передові рішення щодо вирощування продукції, її зберігання тощо.

Серед лідерів органічної галузі в Україні – і Полтавщина. Напевне, так і має бути, адже саме тут зароджувався органічний рух нашої країни, який у ці дні відзначає ще один ювілей: 40 років тому засновник ПП «Агроєкологія», Герой України Семен Свиридонович Антоненко відмовився від застосування пестицидів на своїх полях. Щоправда, тривалий час на теренах області це підприємство залишалося єдиним органічним. Але за два останні роки, як повідомив заступник директора Департаменту агропромислового розвитку Полтавської обласної державної адміністрації Олег Палій, кількість операторів органічного ринку на Полтавщині збільшилася практично вдвічі – з 12 до 23. У шести з них сертифікована переробка, тобто вони реалізують уже не сировину, а органічні продукти для кінцевих споживачів. Площа під органічним виробництвом досягла майже 20 тис. га, або 1,5% від усіх сільгоспугідь області. Діють на Полтавщині і організації, які популяризують органічне виробництво, надають виробникам консультації, інформаційну підтримку тощо. Це – Громадська спілка «Полтавське товариство сільського господарства», об'єднання «Полтава органік». А науковці Полтавської державної аграрної академії вивчають досвід органічного виробництва, узагальнюють його, видають відповідну літературу.

Виклики й здобутки

Під час конференції своїм досвідом змогли поділитися представники органічних операторів та їхніх партнерів – наукових установ, сертифікаційного органу, компанії з виробництва й постачання техніки тощо. Особливими почуттями був наповнений виступ представника одного з організаторів конференції – Дослідного інституту органічного сіль-

Заступник міністра аграрної політики та продовольства України Ольга Трофімцева

ського господарства (FiBL, Швейцарія) – експерта напрямку сільськогосподарських орних культур Торальфа Ріхтера. Цей інститут кілька років поспіль працював у нашій країні над проектом «Розвиток органічного ринку в Україні». Саме завдяки йому багато виробників зацікавилися органічною галуззю, змогли отримати знання й різноманітну підтримку для переведення своїх господарств на екологічно безпечні технології. Цими днями проект добіг свого завершення. Торальф Ріхтер окреслив основні досягнення проекту, подякував усім за співробітництво і пообіцяв, що FiBL і надалі співпрацюватиме з Україною. Але перш за все майбутнє галузі залежить від самих виробників.

– Всі досягнення треба утримати на належному рівні, – сказав представник FiBL. – Адже залишається багато питань, актуальних і в нинішньому році, і на майбутнє. Це – забруднення ґрунтів, ґрунтообробна техніка, собівартість продукції рослинництва та ін. Але органічний ринок – перспективний, він зростатиме, й імпортери нарощуватимуть обсяги.

Ще один представник FiBL, спеціаліст відділу міжнародного співробітництва Харун Цичек, зупинився на особливостях ведення органічного землеробства у посушливих зонах. Через зміни клімату ця тема стає все актуальнішою і для центральних регіонів України. Пан Цичек розповів про ряд проведених фахівцями інституту досліджень, в тому числі – впливу різних типів обробітку на вміст азоту в ґрунті. Так, вони підтвердили, що постійна оранка зменшує кількість азоту. Деякі дослідження були дещо несподіваними. Наприклад, спеціалісти інституту вивчали вплив випасання худоби на стан земель і зробили висновки, що правильне, науково обгрунтоване застосування цього прийому може зменшити кількість шкідників і хвороб рослин, повернути в ґрунт значну частину азоту, допомогти контролювати бур'яни.

Зацікавив присутніх виступ німецького бізнесмена Міхаеля Хорша, власника компанії Horsch – відомого виробника ґрунтообробної техніки, популярної, зокрема, і в українських органічних господарів. Утім, пан Хорш розповів не лише про техніку. Крім машинобудівної компанії, він має також і фермерське господарство на 200 га землі. Тож поділився з українськими колегами практичним досвідом виробництва, власними напрацюваннями щодо технологій обробітку ґрунту. Але почав з того, чому зацікавився органічним напрямком.

Продовження на 2 сторінці

«Ми – органічні!»

День поля ПП «Агроекологія» засвідчив, що органічна продукція може зайняти до 20% ринку України

Передрук з журналу «Зерно» №7, липень 2018 р.

Фото Артура Кужілія

До Полтавського магазину на Першотравневому проспекті, куди продукти постачає ПП «Агроекологія», якось завітав директор відомого м'ясокомбінату. Не з метою налагодити співпрацю чи таємно протестувати продукцію – просто купити м'яса. Й коли у нього запитали, чому він не вибере собі гарний шматок на своєму підприємстві, щиро відповів: – У мене гості, хочу їх пригостити справжнім, якісним.

Ну, припустимо, директор не завжди визначає постачальників сировини і не завжди керується вимогами максимальної якості, іноді треба і комерційні завдання виконувати. Проте продукцію вже помітив споживач, і за багатьма позиціями люди полюють, розбирають миттєво, шикуються у черги, намагаються записуватися. Підвищеним попитом користуються м'ясопродукти, без підсилювачів смаку чи консервантів, органічне молоко (в магазині працює молокозавод з розливу незбираного молока гатунку екстра), органічні крупи з зерна, вирощеного за унікальною системою Семена Антонця в його господарстві, де 40 років на полях не було хімії. Смачнуще вершкове масло, олія, мед. А ще тут випікають хліб, що правда, за французькою рецептурою, але з органічного борошна. Якість продукції – поза порівняннями, тут могли б купувати найкращі ресторани світу. Позначається кількарічна продуктивна співпраця ПП «Агроекологія» з найкращим елітним гастрономом України Good Wine.

Отже, органічна продукція стрімко зростає у попиті й не так стрімко, як хотілося б, у виробництві. Тому День поля у ПП «Агроекологія» відбувся саме з цією метою й ідеєю – популяризувати рентабельність і технології виробництва здорової продукції, обговорити проблеми і зібрати до панельної дискусії та обміну досвідом однодумців.

Сотні учасників представляли не лише вітчизняну, а й міжнародну спільноту виробників екопродукції. Упродовж двох днів (у перший день у Полтаві відбулася конференція та семінари) тема виробництва продукції здорового харчування без перебільшень була виведена на національний рівень,

представлена вагомо та фундаментально. На Дні поля, зокрема, була присутня заступник Міністра аграрної політики Ольга Трофімцева, яка завірила присутніх про державну підтримку напрямку органічного землеробства та тваринництва.

– Наш День поля покликаний не стільки відсвяткувати успіхи на шляху поширення органічного сільгоспвиробництва, скільки спільними зусиллями знайти рішення проблем, що існують у галузі, – поділився міркуваннями Гліб Лук'яненко, директор ПП «Агроекологія». – Ми відчуваємо гострий дефіцит кадрів в органічному виробництві. Крім того, є певна недовіра у практиків, що високі результати без застосування хімії в принципі можливі. Надто популярне в Україні інтенсивне рослинництво. Не приховую, для мене найприємніший момент, коли люди приїждять зі скептицизмом, але, походивши по полях, побачивши, як відбуваються операції, вони висловлюють подив і захват. Реально бачиш по очах, як змінюється у людини парадигма. Для цього і День поля, – змінити парадигму.

– ПП «Агроекологія» працює багато років, але лише в останні кілька років ви взялися за популяризацію органічної ідеї широко й масштабно. Раніше якось природнім шляхом усе йшло. Тож ви бачите динаміку у розвитку органічного виробництва?

– За статистикою кількість сертифікованих під органічне виробництво земель зростає упродовж років. Цього року вона різко зменшилася. Ринок починає усувати недобросовісних операторів, тих, хто займається псевдоорганікою. А от людям, які працюють чесно, потрібен мотиватор і приклад. Знать не дуже багато, але розвиток йде бурхливо, і найкращі практики для досвіду – найкращий інструмент. Галузь органічного виробництва дуже динамічно нарощується. Зараз вона пішла не у зернові, а в ягоди. Під ягідники люди купують землю, і вона в них у приватній власності. Коли земля орендована, до неї зовсім інше ставлення... На 50 гектарах ніхто не хоче займатися зерновими, а для ягідника – це прекрасний обсяг. Тому прогресують горіхи, садівництво.

– Тобто те, що дає високий вихід з гектара і не потребує великих площ...

– Так, там просто необхідний інший набір компетенцій.

– Тваринництво в органічному сегменті прогресує?

– Дійшовши до певного рівня виробництва, ви вибираєтесь у певний бар'єр з гострих питань. Щоб відповісти на них та перейти на наступний рівень, вам потрібні інші компетенції та інші кадри. Ми розвиваємо команду. З оновленою командою

ми можемо отримати вищі надії молока з тими технологіями, які маємо, з тією ж системою утримання, завдяки якіснішим кормам та збалансуванню раціону годівлі. Тобто ми підвищуємо операційну ефективність.

– Який досвід ви отримуєте від роздрібною торгівлі органічною продукцією? Як я розумію, для вас, виробника, це не стільки джерело отримання прибутку, скільки індикатор настроїв споживачів.

– Для нас це пошук створення доданої вартості для нашої продукції. Ми поки що не йдемо у дорогу переробку. Ми здійснюємо мінімальну доробку м'ясопродуктів та продаємо напівфабрикати. Для споживача головне – купити якісну продукцію. А купити м'ясо в Україні, в якому гарантовано не буде антибіотиків та стимуляторів росту, не реально. У нас забій не сертифікований, тому ми не позиціонуємо наше м'ясо як органічне, ми позиціонуємо його як – вироблене з органічної сировини. Проте магазин у нас не буде єдиним. Ми будемо розвивати цей напрям.

– Чи вважаєте ви, що органічне виробництво стане вагомих сегментом у загальному об'ємі виробництва в Україні?

– Населення світу стрімко збільшується, тому всі не зможуть їсти органічне. Всі зможуть їсти максимально доступну їжу. Такий тренд. Органічну продукцію споживають ті, хто готовий платити за неї. Однак є масовий ринок, який завжди займатиме більшу частку структури споживання. Гадаю, в Україні цей сегмент охоплюватиме до 20% загального виробництва.

– Це гігантська цифра.

– Проте ж населення у нас зростає в культурі! Якось довелося мені слухати відомого італійського експерта, який сказав: ви, українці, дивні люди. Ви готові платити за ліки, але не готові платити за якісну їжу. Запам'ятайте: ваші ліки не можуть бути вашою їжею. Ваша їжа має бути вашими ліками.

– День поля у розпалі, всі цікавляться технікою, посівами... Як розвивається система Антонця у керованому вами господарстві? Як мені відомо, з вашим приходом до менеджменту з'явилися культури, яких у системі Семена Свиридоновича не було, техніка, якої не було...

– Набір культур не змінив технологію. Він дещо змінив рентабельність. У нас є базові принципи, яких ми дотримуємося. А завдання менеджменту – в рамках системи підвищити рентабельність. Тому ми використовуємо нову техніку. Ми додаємо ефективності створеній системі органічного землеробства.

Продовження на 3 сторінці

Фото Гліба Лук'яненка

Заступник міністра агрополітики України Ольга Трофімцева, голова Полтавської ОДА Валерій Головка, голова Шишацької РДА Віктор Іваненко

Фото Ганни Козельської

Агрономічна команда «Агроекології» (справа наліво): головний агроном Сергій Козін, агрономи Ірина Козін, Павло Панов

Органічний рух

«Ми – органічні!»

День поля ПП «Агроекологія» засвідчив, що органічна продукція може зайняти до 20% ринку України

Початок на 2 стор.

Техніка на Дні поля була представлена різноманітна. Це і легендарні машини, сконструйовані за ідеєю Семена Антонця спеціально для його технології, і потужні трактори відомих брендів, і сучасна німецька ґрунтообробна техніка. Однак спільна риса для всіх агрегатів – заглиблення у ґрунт не більше ніж на 10 см.

– Як ми найшли агрегати компанії Ейнбоок? – засміявся Лук'яненко. – Смішна історія. У мого заступника кум працює в компанії, яка продає техніку Ейнбоок. Техніка – це космос, у якому завжди можна знайти щось краще. Однак, купуючи техніку, слід передусім тримати в полі зору питання сервісу. А ця компанія пропонувала сервіс і цікаві фінансові умови. Тут ви бачите базовий штригель, компанія привезла цей агрегат для показу. А наш штригель – ось, 24метровий, шикарна машина для боротьби з бур'янами до посіву, після посіву. Це фактично пружинна борона, основна функція якої – боротьба з бур'янами у фазі «білої ниточки». А он там – ротаційний штригель. Ми побачили на YouTube, як працює ця машина. В Україні не було жодної. Того ж дня подзвонили і замовили. Це найкращий пристрій для обробки від бур'янів, ефективність до 95%. Добре працює і по рослинних рештках. Це необхідна річ для органічних підприємств. І для неорганічних теж, адже дозволяє зменшити затрати на обробіток, забезпечити аерацію ґрунту.

Агрономи детально розповідали учасникам про нюанси, адже всіх цікавило, як, не застосовуючи хімію, забезпечити врожайність та якість, близьку до результатів інтенсивного землеробства. Основні принципи відомі, – вивірена сівозна, застосування сидератів, механічні методи боротьби з бур'янами. Серед учасників Дня поля уважно слухав виступаючих і доктор Торальф Ріхтер, Генеральний консультант Дослідницького інституту органічного землеробства FiBL зі Швейцарії.

– Як ви оцінюєте систему Семена Антонця та загальний розвиток агрокультури в Україні? – звернувся я до пана Ріхтера.

– Ми з вами бачимо, наскільки це унікальна й ефективна система. Ми бачимо прекрасні результати, беззаперечний успіх на добрих ґрунтах, при відмінній якості обробленої землі. Прекрасно почуваються мікроорганізми ґрунту. Це дуже велике досягнення, його значення – далеко за межами України, це здобуток європейського і світового масштабу. Цей День поля – красномовне підтвердження.

Представники FiBL (Швейцарія) Торальф Ріхтер і Наталія Прокопчук

– Яка ваша місія в Україні?

– Ми надаємо підтримку органічному виробництву сільгосппродукції. Маємо два напрями: орні культури, де ми підтримуємо малі та середні агропідприємства. Другий напрям – підтримка молочного скотарства. І також ми підтримуємо органічне бізнес-середовище в Україні. Загалом в Україні дуже добрі умови для сільгоспвиробництва. Тут добре засвоєно та адаптовано закордонний досвід, в аграрний сектор залучено чимало інвестицій. Проте є і відсталі господарства. Загалом сектор має бути ширше відкритий до інновацій. Треба позбутися застарілих методів господарювання та управління.

– Як ви гадаєте, чи потіснить органічна продукція у світі звичайну?

– Бачите, з одного боку, конвекційна продукція множиться через зростання населення планети, але відомо, що третина продовольства викидається, не використовується. Є й дослідження, яке свідчить, що 100% органічного виробництва

здатне прогодувати усе людство. Тому процес триває, і остаточної переваги ніхто не заявляє. В Африці врожаї органічної продукції більші, ніж вирощеної за допомогою хімії.

– Тому що у них немає грошей на хімію...

– Ключовий фактор – підвищення родючості ґрунтів. Вони не мали б високих врожаїв і з хімією, якби не цей фактор. Є система компостування, вона широко застосована в африканських країнах. Взагалі органічна ідея, як і в цьому господарстві «Агроекологія», – надзвичайно гуманістична і дуже захоплююча. Проте як можна відродити родючість ґрунтів у Західній Європі, коли ці ґрунти використовуються і виснажуються упродовж багатьох століть? Там надзвичайно висока хімізація ґрунтів... Український степ розорано порівняно недавно.

Особливістю органічних підприємств є те, що вони буквально змушені виробляти продукцію з доданою вартістю, оскільки великі переробники не сортують молоко й органічне виливають у загальну місткість з неорганічним, ціни на органічне зерно мають слабкі премії або не мають їх зовсім. Однак не всі переробники. Так органічною ідеєю дуже зацікавлений один з учасників Дня поля, Юрій Шевченко, директор з розвитку ТОВ «Укролія».

– Ми виробляємо 6 тисяч тонн органічної соняшникової олії та стільки ж органічної соєвої олії на рік. Комплекс наш у Диканьці, на ньому працює близько 50 співробітників. Програма, яку ми започаткували разом з ПП «Агроекологія» – «Ми органічні» – не лише спрямована на збільшення виробництва здорової продукції, а й на соціальну підтримку, створення робочих місць, розвитку сіл, де ми виробляємо продукцію. Виробництво органічної олії – стратегічна перспектива для нашої компанії, це підтримка світового тренду. Загалом це виробництво становить 1015% від загального аграрного залежно від країни.

– У вас інший бізнес... Що вам дає День поля?

– Це спілкування з широким колом партнерів та однодумців, тут виникає уявлення про весь органічний ринок взагалі. Тут ми спілкуємося з виробниками сировини, які бачать, хто буде переробляти продукцію, розуміють спів падіння наших стратегічних цілей. Це створення стійкого довгострокового партнерства.

Органічна ідея на цьому Дні поля пролунала не лише як сегментація виробництва сільгосппродукції, а як ідея широкого соціального резонансу, яка торкається усіх сфер життя суспільства, утверджується і перемагає.

Юрій Гончаренко

Українські селекціонери Лариса Бурденюк-Тарасевич і Володимир Тищенко

40 років органічній Україні: досвід і перспективи

Початок на 1 стор.

Якось Міхаель Хорш вирішив дослідити, що містить один із популярних продуктів, який вважають корисним для здоров'я. Отже, у звичайному німецькому супермаркеті купив м'яси і віддав їх на дослідження у лабораторію. Результати вразили: аналізи виявили залишки 23-х хімікатів, які застосовують у сільському господарстві. Щоправда, вміст кожного з них не перевищував офіційних нормативів, та наслідки постійного їх споживання можуть бути далеко не безневинними. «Збагатили» цей харчовий продукт «хімією» його компоненти, насамперед, сухофрукти, родзинки, горіхи. Щоправда, вирощені ці фрукти були не в Європі, а в менш розвинених країнах, де фермери погано освічені і немає жорсткого контролю за застосуванням ними агрохімікатів. Утім, Міхаелю Хоршу це дало привід замислитися над тим, що мають робити аграрії для зменшення впливу хімікатів на здоров'я споживачів. Це спонукало звернутися до органічного виробництва. Крім того, виробляючи ґрунтообробну техніку, пан Хорш уже чверть століття подорожує країнами, де її використовують, і досліджує там ґрунти, вплив на них аграрного виробництва. Серед цих країн – і Україна, землі якої Міхаель Хорш вважає найкращими в світі. Проте, він бачить і загрози для цієї землі. Найперша з них – втрата гумусу, насамперед, через застосування оранки.

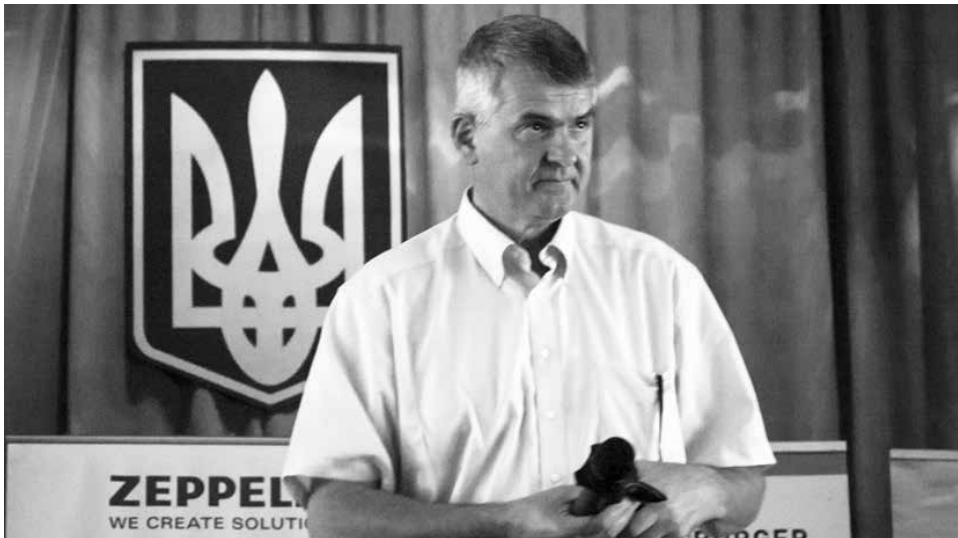
– Найгірше, що можна зробити, – це перевертати ґрунт, який створювався мільярдами років, – вважає він. – Ми використовуємо різні системи без оранки, тому що вона, вирішуючи короткострокові завдання, створює проблеми на далеку перспективу.

Ще одну загрозу фермер бачить у тому, що важкі машини, працюючи на полях, ущільнюють ґрунт, причому, по всій площі. Тож у своєму виступі розповів про власний досвід застосування такої схеми роботи техніки, коли вона завжди рухається по заздалегідь визначених коліях. При цьому трактори своєю вагою впливають лише на 10% поля, а на решту площі колеса чи гусениці не заїжджають ніколи. За словами Міхаеля Хорша, це дозволяє поліпшити розвиток кореневої системи рослин, зберегти структуру ґрунту і вологу.

Змістовними були виступи відомих українських виробників органічної продукції. Генеральний директор ПП «Агроєкологія» Гліб Лук'яненко звернув увагу слухачів на важливий аспект успішної діяльності органічного підприємства – наявність сучасної, компетентної, надійної агрономічної служби. Він поділився власним досвідом її побудови. Керівник упевнений, що у цій справі важливий системний підхід. Адже агрономічна служба охоплює кілька сфер діяльності – крім власне агрономії, це й менеджмент, і механізація процесів, і логістика. Гліб Віталійович розповів, що на кожному етапі розвитку підприємства на перший план виходить той чи інший технологічний процес, доводитись вирішувати певні задачі. Тому й працівники агрономічної служби повинні мати відповідні компетенції. Крім того, в умовах швидких змін у сучасному світі, вони й самі мають постійно перебувати у руслі цього процесу, не відставати від нього. Тож, якщо говорити мовою порівнянь, для початкового етапу становлення підприємства потрібен агроном-супермен, який матиме максимальний набір необхідних якостей. А вже на етапі стабілізації важливо, щоб він працював із командою, – тоді повною мірою розкривається переваги роботи агрономічної служби. Ідеальний агроном у цей період – той, котрий може успішно делегувати частину своєї роботи іншим, здатен працювати в команді, підтримувати стосунки із колегами з інших компаній, стежити за кращими світовими практиками, постійно навчатися, користуватися найновішими розробками у сфері IT-технологій, проявляти ініціативу і винахідливість. Гліб Лук'яненко докладно зупинився на тому, які ознаки повинна мати системна агрономічна служба органічного підприємства, на яких ключових процесах зосереджуватися, на основі якого господарського мислення діяти тощо.

До речі, важливість того, про що говорив керівник «Агроєкології», можна було помітити і у виступах його колег. Вони розповідали про власний досвід органічного господарювання, і практично кожен згадував, як важко було на першому етапі знайти однодумців саме серед агрономів. Адже більшість із них звикли працювати за інтенсивними технологіями і не поспішали змінювати своїх звичок та отримувати нові знання. Про ці та інші виклики, які довелося прийняти, про подолання проблем і, зрештою, здобуття успіху, розповіли керівники кількох відомих органічних підприємств: генеральний директор та засновник компанії «Галекс-Агро» Олександр Ющенко, генеральний директор та засновник Агропромислової групи «Арніка» Андрій Пилипенко та інші.

Після виступу кожного зі спікерів із залу, який, до речі, був заповнений майже повністю, починали сипатися запитання. Серед учасників конференції були як ті, котрі вже працюють в органічному виробництві, так і ті, котрі лише приглядаються до цієї галузі. Тому запитання були найрізноманітніші – від тих, що стосувалися конкретних прикладів за-

Німецький машинобудівник і фермер Міхаель Хорш

стосування техніки й технологій, до прибутковості бізнесу й зарплати працівників. Продовжити дискусію всі змогли після закінчення пленарного засідання, під час роботи у секціях. Вони були поділені за тематикою: «Агротехніка та контроль бур'янів», «Живлення та сівозмін», «Насіння та захист посівів». Доповідачі – науковці, практичні агрономи докладно розкрили ряд важливих питань за цими темами, суттєво поповнивши знання учасників конференції. Також під час заходу проходила виставка, на якій всі бажаючі могли ознайомитися із сучасними засобами захисту рослин та добривами, дозволеними для використання в органічному землеробстві, технікою, поспілкуватися з виробниками цієї продукції.

Від минулого до майбутнього органічного землеробства

З нетерпінням всі чекали наступного заходу – Дня органічного поля, організованого ПП «Агроєкологія». Адже побувати на знаменитому підприємстві, з якого починалося органічне виробництво в Україні, мріє кожен, хто працює за екологічними технологіями. І керівництво «Агроєкології» подбало про те, щоб кожен учасник знайшов на заході щось цікаве саме для себе, зміг доторкнутися до історії підприємства, побачити його сьогодення і навіть зазирнути в майбутнє. Захід проходив безпосередньо на полях, на одному з яких було влаштовано зручний павільйон для глядачів та сцену, а поруч розгорнуто виставку ґрунтообробної техніки з унікальними експонатами.

Так, гості змогли побачити перший агрегат для безполицевого обробітку, який застосовували ще в господарстві-попереднику «Агроєкології» – колгоспі ім. С. Орджонікідзе, очолюваному С.С. Антонцем. У далекому 1975 році, коли ще не було агрегатів для безвідвалки, а сама ґрунтозахисна технологія робила тільки перші кроки, її першопрохідцем доводилося проявляти неабияку винахідливість. Тож і в господарстві С.С. Антонця, за його ідеєю й під керівництвом, стержнюву сівалку З СЗС 2,1 переробили на перший культиватор для ґрунтозахисного, а зрештою – і для органічного землеробства. Агрегат багато років пропрацював на полях, а зараз, дбайливо збережений, є експонатом музею підприємства. У цьому музеї є ще кілька подібних експонатів – агрегати перероблені, або власного виробництва, за змінами в конструкції яких можна простежити розвиток інженерної думки засновника «Агроєкології». А поруч із ними учасники Дня поля побачили створену за ідеями Семена Свиридовича техніку, яка і зараз успішно працює на виробництві, – культиватори «Обрій», «Квант-7» та «Квант-12».

Обстановка на заході від самого початку налаштувала не лише на діловий, а й на святковий лад. Як висловився модератор Дня поля, доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ПДАА Віктор Микитович Писаренко, тут все було зроблено для того, щоб запалити в серцях учасників вогник творчості й натхнення. А розпочалося це неординарне дійство з привітання голови Полтавської обласної державної адміністрації Валерія Головка. Він відмітив, що учасники заходу мають щасливу нагоду побувати в унікальному господарстві, заснованому батьком органічного землеробства Полтавщини – Семеном Свиридовичем Антонцем.

– Успішний 40-річний досвід цього підприємства дає впевненість у тому, що Україна, маючи чверть світових чорноземів, здобуде статус органічної держави, – зазначив очільник ОДА і побажав присутнім, щоб, завдяки спілкуванню з керівниками й фахівцями «Агроєкології», вони отримали інше відчуття життя й новий погляд на майбутнє.

Про важливу роль досвіду «Агроєкології» та підтримку органічного землеробства керівництвом Полтавської області та Мінагрополітики розповіла заступник міністра Ольга Трофімцева. Про ювілейні дати – 40 років роботи підприємства без пестицидів і 30 – без мінеральних добрив – нагадав присутнім генеральний директор ПП «Агроєкологія» Гліб Лук'яненко. Досвідом взаємовигідної співпраці з «Агроєкологією» поділився директор з розвитку ТОВ «Укролія» Юрій Шевченко.

Багато теплих слів на адресу першопрохідців органічного землеробства в Україні прозвучало з боку швейцарських партнерів нашої країни у справі розвитку цієї галузі – заступника директора Швейцарського бюро співробітництва в Україні Посольства Швейцарії в Україні Віктора Шуткевича та представника FiBL Торальфа Ріхтера. Віктор Шуткевич зазначив, що, незважаючи на те, що програми підтримки органічної сфери, які втілювалися Швейцарією останніми роками в нашій країні, завершені, співпраця триватиме й надалі. Зокрема, зараз відбувається впровадження аграрних розписок. Цей проект стартував у Полтавській області і поступово поширився по всій Україні, вже маючи певні успіхи. Що ж до органічного землеробства, то, на переконання представника бюро співробітництва, вже прийшов час для вітчизняних виробників, які самі багато чого вміють, навчати інших. Що й робить ПП «Агроєкологія».

– Україна за десять років пройшла великий шлях в органічному землеробстві, – зазначив Віктор Шуткевич. – Бажаю, щоб ще за десять років в країні вже 10% земель були під органічним виробництвом.

Про цікавий проект з виробництва органічної продукції з насіння технічних конопель розповів керівник литовської компанії «AgroPro» Модестас Палюліс. Ця культура стає дедалі популярнішою в світі, тому має перспективи і в Україні. Литовський виробник згадав, як кілька років тому команда з п'яти чоловік починала організовувати вирощування конопель й переробку насіння цієї культури. Зараз ця литовська компанія – один з найбільших виробників насіння конопель в Європі. Продукція компанії – готове для вживання насіння без лушпиння, конопляна олія, протеїн, борошно. Все це має неабиякий попит у європейських послідовників здорового способу життя й у спортсменів. Оскільки великі обсяги виробництва вимагають багато сировини, компанія налагодила співпрацю з прибалтійськими фермерами, пропонуючи їм вигідні умови з гарантованою закупівлею сировини за фіксованою ціною. Щоправда, не всі фермери розуміють, як виростити врожай без пестицидів і мінеральних добрив, тож для них влаштовують семінари, конференції, дні поля. На запрошення компанії, їздили у Прибалтику навчати фермерів основ органічного землеробства і представники «Агроєкології» – генеральний директор Гліб Лук'яненко і головний агроном Сергій Козін.

Фахівці «Агроєкології» щедро ділилися своїм досвідом і під час Дня поля в своєму господарстві. Так, Сергій Козін докладно розповів про прийоми, які застосовують на підприємстві для підтримання балансу родючості у сівозміні, а агроном Павло Панов – про особливості й переваги компостування гною великої рогатої худоби за допомогою аератора.

Дуже пізнавальним для всіх була демонстрація техніки, яку використовує «Агроєкологія». Це – аератор компосту, навантажувач, гноєрозкидач, кілька моделей ґрунтообробних агрегатів, трактори. Вся ця техніка – найсучасніша, відомих виробників, вже працює в умовах реального виробництва на підприємстві. Спочатку гості змогли оглянути її, вислухати пояснення про її призначення і особливості застосування від представників компанії – виробників і дистриб'юторів та агрономів «Агроєкології». Потім відбулася демонстрація роботи представленої техніки. Учасники заходу змогли побачити, як працює аератор, яким виходить вироблений ним компост, та як це добрево навантажують і розкидають. Особливу цікавість присутніх

викликало проходження ґрунтообробних агрегатів. Гості перевіряли якість обробки ґрунту, звертали увагу на його структуру, розкопували, щоб побачити, на якій глибині знаходиться волога. То в одному, то в іншому куточку поля виникали дискусії, обговорення побаченого.

Не менш цікавим виявився й огляд демонстраційних ділянок пшениці озимої. Тут було посіяно більше десяти сортів, виведених селекціонерами Німеччини, Франції й України. Причому, про українські сорти розповіли їхні автори – селекціонер Білоцерківської дослідно-селекційної станції, доктор сільськогосподарських наук Лариса Бурденюк-Тарасевич і доктор сільськогосподарських наук, професор, завідувач кафедри ПДАА Володимир Тищенко. Оскільки всі демонстраційні ділянки розташовані на одному полі, в однакових умовах, присутні на власні очі могли побачити, які з представлених сортів краще почуваються на землях «Агроєкології», за погодних умов нинішнього року.

Ще однією цікавинкою заходу була якраз можливість зазирнути в майбутнє аграрних технологій. Над полями весь час кружляли квадрокоптери. Цього разу вони вели зйомку для фільму про День поля. Проте, дрони все ширше застосовують аграрії для стеження за розвитком посівів. Крім них, над демонстраційними ділянками літав ще один безпілотник: дослідний зразок представив засновник і керівник компанії «Agrieue» Андрій Севрюков. Цим апаратом не треба керувати вручну – він рухається за заздалегідь визначеним маршрутом. Безпілотник обладнаний датчиками, за допомогою яких можна, наприклад, підрахувати кількість колосків пшениці на одному квадратному метрі в різних частинах поля і завдяки цьому спрогнозувати врожай на всій площі. Також керівник «Agrieue» розповів про іншу свою розробку – систему супутникового моніторингу полів.

Завершився День поля дегустацією страв, приготованих із продукції «Агроєкології». Їхній неперевершений смак став ще одним аргументом на користь органічного виробництва.

І економіка, і служіння суспільству

А на учасників заходу чекав ще один пункт програми – відвідування заводу «Укролія Органік». Цей завод, запущений наприкінці минулого року компанією «Укролія» спеціально для виробництва органічної соняшникової й соєвої олії, а також органічних макухи, шроту й лушпиння, є партнером ПП «Агроєкологія». Саме з насіння соняшнику, вирощеного «Агроєкологією», тут була вироблена перша партія олії.

Співпраця між двома підприємствами триває і вже вийшла за рамки економічного партнерства. Директор з розвитку ТОВ «Укролія» Юрій Шевченко представив присутнім спільний проект «Ми Органічні». Це – соціальний проект, спрямований на розвиток та популяризацію органічного сектору в Україні. Його мета, насамперед, просвітницька. Виробники доноситимуть до суспільства інформацію про важливість споживання органічних продуктів, ведення здорового способу життя, підвищення його якості, захисту довкілля. Для цього планується проведення екскурсій на поля і на завод, лекцій, конкурсів і свят для дітей, спортивних і екологічних заходів, благодійних аукціонів, допомога талановитим людям у реалізації стартапів відповідного напрямку тощо. Отже, органічні виробники все активніше долучаються до розвитку суспільства, не лише забезпечуючи його найкращою продукцією, але й навчаючи жити повноцінним здоровим життям.

Під час екскурсії по цехах «Укролія Органік» гості ознайомилися з усім процесом виробництва олії, вислухали докладні пояснення щодо його особливостей в органічному варіанті. Нікого не залишила байдужим демонстрація мініатюрної діючої моделі заводу, яка справно, як і справжня лінія, наповнювала пляшки олією. А розповідь Юрія Шевченка про історію створення заводу і його роботу з моменту пуску та дружнє спілкування учасників заходу стали чудовим завершенням двох прекрасних днів органічного свята.

Органічні заходи загалом відвідало понад дві сотні людей із України, Швейцарії, Німеччини – виробників сільгосппродукції й техніки, представників органи влади й наукових закладів, студентів аграрних вишів. Солідно були представлені засоби масової інформації: крім працівників українських мас-медіа, тут побувала велика делегація журналістів різних європейських країн, запрошені швейцарськими партнерами. А це значить – про здобутки органічної України дізнається ще більше людей всередині країни та за її межами. І це сприятиме подальшому розвитку органічного виробництва задля кращого життя людей на всій нашій планеті.

P.S. Організатори конференції і Дня поля вдячні всім, хто їх відвідав, підтримував та долучився до їхньої організації та проведення.

Ганна Козельська

Особистість

Олексій Міку: органічний фермер із глобальним мисленням

Молдова – одна із країн, в яких останніми роками стрімко розвивається органічне землеробство. Серед першопрохідців такого господарювання тут – фермер Олексій Міку, молода людина з блискучою освітою, державним мисленням і розумінням глобальних тенденцій.

У Молдові органічне, або як його офіційно називають у цій країні, агроекологічне землеробство почало розвиватися порівняно недавно. На внутрішньому ринку Молдови поки що майже немає попиту на органічну продукцію. Проте, дуже популярна вона в інших європейських країнах. Отже, останніми роками, за сприяння зарубіжних партнерів, в Молдові втілюється проект із розвитку агроекологічного землеробства. Фермери, які беруть у ньому участь, працюють над виробництвом органічного збіжжя для продажу за кордон.

Але для Олексія Міку органічне господарювання – не лише бізнес. Це й особлива філософія, і спосіб життя, і можливість зробити щось корисне для своєї країни та співгромадян. А коріння такого ставлення до справи, напевне, треба шукати як у характері самого Олексія, так і в історії його роду – міцного, хліборобського.

– У нашому роду всі працювали на землі – і прагиді Іван, і дід Єфимій, – розповідає Олексій Міку. – У діда було 32 десятини (близько 35 га) власної землі, на якій він вирощував пшеницю, жито, кукурудзу. Також він мав машину для очищення зерна. Після закінчення Другої світової війни, коли Молдова вже була у складі СРСР, діда хотіли заслати до Сибіру як «куркуля». Врятувало його те, що він брав участь у війні на боці СРСР. А 1949 року у нашому селі створили колгосп. І мій батько, Миколай Міку, з того самого часу, закінчивши сільськогосподарське училище, працював у колгоспі. Він пройшов шлях від візника до голови колгоспу, заочно закінчив сільськогосподарський інститут. Батько постійно трудився, був у полі, керував робітниками – а в колгоспі тоді працювало півтисячі людей. Працює він і тепер, хоча йому вже 78 років.

Олексій після школи обрав своєю сферою діяльності економіку і фінанси. Та вже під час навчання у вишій прагнув чогось більшого. Тому очолював молодіжне об'єднання «Клуб молодих прем'єр-міністрів». Діяльність цього клубу була побудована на основі профспілкової моделі, але для молоді. Об'єднання мало на меті захист прав молодих людей, залучення їх до діяльності в усіх сферах суспільного життя, патріотичне виховання. Наприклад, проводили конкурси під назвою «Що я можу зробити для своєї Батьківщини», святкували молодіжні тижні, саджали дерева тощо. Студенти отримали можливість більше практикуватися у обраній спеціальності, оригінально була вирішена проблема забезпечення гуртожитками: інститути, які мали надлишок житлової площі у своїх гуртожитках, стали поселяти туди студентів із інших вишів. Члени Клубу брали участь у розробці програм для молоді, відповідних законів. Завдяки цій діяльності вікова межа для молоді була піднята у республіці з 30 до 35 років. Для молодих людей перші три роки після зачаткування власної справи діяла нульова ставка податку на прибуток.

Після закінчення навчання Олексій працював у банківській сфері й продовжувати землеробські традиції предків нібито не збирався. Проте, життя розпорядилося по-іншому. Почав хворіти батько. Тому одного разу довелося тимчасово підмінити його на роботі – а Миколай Міку тоді вже керував власним фермерським господарством. Пізніше ситуація повторилася ще раз. І тоді Олексій вирішив змінити сферу діяльності, повернувшись до роботи на землі у рідному селі Олішкань за 120 км від столиці Молдови. Сталося це 2012 року. Батьківське господарство, як і інші, працювало за технологіями, що передбачають застосування хімічних засобів захисту рослин і мінеральних добрив. І, напевне, було варто провести декілька років у місті, попрацювати в іншому секторі економіки, щоб отримати здатність поглянути

Олексій Міку

на сільське господарство незамуленним оком та зробити вражаючі висновки.

– Я побачив, що люди страждають від хвороб, – згадує Олексій. – У селі всі знають одне одного. І у розмовах я чув, що того вже нема, і того... Виявилося, що смертність висока, в основному, – від онкозахворювань. Багато людей не доживало до пенсії. Я пов'язую це із хімізацією сільського господарства. Тоді в господарстві використовували різні агрохімікати. І я став думати, що можна зробити, щоб виправити це становище, щоб люди могли жити у чистому довкіллі й споживати чисту їжу.

2013 року Олексій Міку почав експериментувати з вирощуванням сільськогосподарських культур без гербіцидів. Батько спочатку не сприйняв ідей сина, на його експерименти дивився з подивом. Ажже зник до думки, що успіх неможливий без застосування агрохімікатів. 2015 року Олексій Міку виграв конкурс бізнес-планів, на який подав проект саме із виробництва сільгосппродукції за органічною технологією. Це стало поворотним моментом у діяльності. Він зрозумів, що його робота потрібна людям, відчув підтримку суспільства. Того ж року сертифікував перші 78 га землі як агроекологічні. Напевне, одним із головних досягнень стало те, що в органічне господарювання повірив батько, який став одним із завзятих ентузіастів агроекологічного виробництва.

Та першопрохідцям ніколи не буває легко. Спочатку Олексію не вистачало знань, досвіду. Весь час шукав інформацію, відвідував семінари, зустрічався з однодумцями. Так дізнався про ПП «Агроекологія» і його багаторічний досвід. Прочитавши все, що зміг знайти, про це підприємство та його засновника, Героя України Семена Антонця, загорівся бажанням побувати в унікальному господарстві. Зв'язався з керівництвом і в лютому 2017 року вирушив в Україну. Приїхавши в «Агроекологію», відразу ж знайшов спільну мову з таким, як і сам, молодим, із сучасними поглядами на життя і аграрний бізнес, генеральним директором підприємства Глібом Лук'яненком. Гліб Віталійович охоче поділився з колегою своїми знаннями. Щоправда, через те, що візит відбувався взимку, знайомство з технологіями було переважно теоретичним.

Але зустріч виявилася не останньою. Вже навесні Олексій організував поїздку до «Агроекології» для групи молдавських фермерів, які

також вирішили перейти на органічні технології. Для них у Центрі органічного землеробства був проведений семінар. На подальшу діяльність надихнула зустріч із засновником «Агроекології» Семеном Свиридоновичем Антонцем.

Повернувшись додому, Олексій Міку, звісно ж, почав втілювати ті елементи технології українських колег, які підходять для умов його господарства. А також запросив нових знайомих до себе на День поля, і Гліб Лук'яненко разом із головним агрономом Сергієм Козіним побували на цьому заході. Там було чому дивуватися і їм. Наприклад, цікавим виявився досвід садівництва. Фермери Міку мають чималу плантацію волоських горіхів, а також вирощують фруктові дерева. При закладці нової ділянки горіхів намагаються найефективніше використати земельні площі. Тому між рядками горіхових саджанців висаджують сливові дерева. Слива росте швидко і найбільший врожай дає протягом кількох перших років. А горіх спочатку росте повільно й починає плодоносити на 4-й – 5-й рік. Тому до того, як горіхи почнуть плодоносити, вдається зібрати кілька врожаїв слив. Економічно це дуже вигідне рішення.

Загалом Міку мають два господарства – одне площею 280 га і друге – 278 га. Якщо рахувати разом із садками, виходить 600 га. Значна частина цих площ вже сертифікована як агроекологічна. Сертифікати мають різні – молдавський, голландський, німецький. Вирощують зернові культури – озиму пшеницю, спельту, овес, ячмінь, кукурудзу, а також горох, соняшник, гірчицю, люцерну, сорго. Торік отримали перший урожай гречки. Її в Молдові сіють лише окремі фермери, хоча попит на гречану великий. До того ж, Олексій Міку зміг гідно оцінити досвід «Агроекології» з використання гречки на сидерат. Узагалі значну увагу приділяє сидеральним культурам. Є ферма на 130 голів великої рогатої худоби, але цього замало для забезпечення всіх площ органічними добривами. Тому в планах – розвивати й тваринницьку галузь, але поки що можливостей вкладати багато коштів у цю галузь немає.

Є у Міку і досить рідкісні галузі. Наприклад, це насадження... ялинок, які продають перед новорічними святами. Є й кілька гектарів тютану. Вирощують і переробляють його традиційними методами, із застосуванням ручної праці. І утримують цю галузь фермери насамперед не

заради прибутку, а щоб дати ще кілька робочих місць своїм землякам. Особливо цінне це взимку, коли відбувається переробка тютюну, а на полях роботи немає.

Та унікальність діяльності Олексія Міку полягає не тільки в органічних технологіях чи в прагненні оздоровити довкілля й поліпшити якість життя земляків. Ці речі стали основою ідеології життя і праці вже для більшості органічних виробників у світі. І, напевне, цього цілком досить для успішного ведення бізнесу й душевного спокою. Та Олексій дивиться на агроекологічне виробництво масштабніше, адже він – економіст і може бачити деякі моменти, що, як правило, не помітні для звичайного фермера чи агронома. Він вважає, що органічна сфера може допомогти розвиватися й іншим галузям.

– Вся техніка, яка працює у мене, вироблена близько до моєї ферми, – говорить Олексій Міку. – Найдалше – за 300 км – розташоване українське підприємство у Вінниці, де ми придбали ротативну борону. За 75 км купували трактор «Білорус». Решту техніки намагаємося купувати в Молдові. У нашій країні виробляють техніку, яка підходить для дрібних фермерських господарств. Для нас на замовлення роблять експериментальні зразки. Я впевнений, що виробники мають допомагати один одному, разом зростати: ми – виробляючи органічну продукцію, вони – техніку.

Разом з однодумцями Олексій Міку створив асоціацію, до якої входять всі, хто має відношення до органічного кластеру: виробники власне агроекологічної продукції, насіння, техніки, продавці, дилери, трейдери тощо. Також він очолив це об'єднання. Його учасники працюють над розвитком органічного виробництва і суміжних галузей.

Та й це ще не все. Олексій Міку мислить масштабами не лише своєї галузі, громади і країни, але й світу. Так, він бачить реальний стан речей у світовому бізнесі, в тому числі – й те, що є чимало компаній, яким не вигідний розвиток органічного виробництва. Так, за словами Олексія, в інтенсивному сільському господарстві, щоб виробити якусь продукцію, треба для неї використати ще 7 – 8 супутніх товарів. Це, наприклад, хімічні засоби захисту рослин, мінеральні добрива, десиканти, премікси для тварин, пальне, запчастини тощо. В органічному виробництві цей перелік скорочується до 3-х – 4-х позицій. Тому розширення масштабів такого господарювання загрожує втратою частини прибутків для компаній, які виробляють ці супутні товари. І лише об'єднавшись, органічні виробники можуть вистояти в умовах спротиву з боку такого бізнесу.

Непокоїть небайдужого молдавського фермера і те, що, попри розвиток технологій і виробництво величезної кількості продуктів у світі, залишається багато людей, котрі голодують чи недоїдають, а мільйони тонн їжі просто марнуються. Водночас йде бурхливий розвиток зовсім нових технологій, зокрема, роботизації, створення синтетичної їжі. З одного боку, це нібито робить людину вільною від монотонної чи важкої фізичної праці, заощаджує час, дає можливість розвитку індивідуальних талантів, самовдосконалення. А з іншого – несе загрозу того, що значна частина населення планети стане непотрібною. До того ж, розвиток технологій відбувається значною мірою за рахунок використання невідновлюваних природних ресурсів, забруднюючи довкілля й роблячи менш придатним для існування самого людства. І саме органічне виробництво може стати тією ідеєю, яка збалансує ці процеси, дозволить зберегти цінність людини у майбутньому.

– Земля, рослини, тварини, людина – це все складові природного циклу, у ньому – довгострокова перспектива людства, – вважає Олексій Міку. – Органічне землеробство – це наше майбутнє. Без нього ми приречені.

До цих слів і думок прислухається дедалі більше людей. Про це говорить зростання в усьому світі популярності життя й господарювання в гармонії з природою. Так і Молдова, де органічне виробництво почало розвиватися зовсім недавно, все потужніше заявляє про себе в цій сфері. А рухають цей процес сучасні фермери – розумні, успішні, активні, такі, як Олексій Міку.

Ганна Козельська

3 Полтави на Короленкову дачу – велосипедом

14 липня на Короленковій дачі у Хатках відбулася незвичайна подія: сюди завітало майже півсотні поціновувачів громадської діяльності й літературного доробку письменника, які вирішили відзначити його 165-річчя унікальною веломандрівкою під назвою «Велосипедом на дачу Короленка».

Ініціатором виступив засновник ГО «Вело-Полтава» Юрій Репало. Ця громадська організація об'єднує людей, які ведуть активний спосіб життя, полюбують подорожі й історію рідного краю та не бояться фізичних навантажень. Тож протягом теплої пори року регулярно проводять разом велопробіги, фестивалі, подорожують Полтавою та цікавими місцями області. Був започаткований проект «Мандруймо Полтавщиною», девізом якого обрали вислів «Люби і знай свій рідний край». В його рамках з'явився й новий, Короленківський, маршрут.

– Я часто буваю у Полтавському літературно-меморіальному музеї В.Г. Короленка, – розповідає Юрій Репало. – Там побачив фото, на якому Короленко зображений із велосипедом. Потім дізнався, що неподалік від Шишака у письменника була дача, на яку він, як розповіла науковий співробітник музею Людмила Вітенко, добирався з Полтави велосипедом. Так виникла ідея повторити маршрут поїздки Володимира Галактіоновича разом із учасниками нашого проекту.

Почав дізнаватися подробиці, і виявилось, що в своїх щоденниках і листах В.Г. Короленко досить часто згадує дачу в Хатках, поїздки велосипедом і пов'язані із цим події. Людмила Вітенко повідомила, що письменник долав велосипедом не весь шлях. У Полтаві він сідав у потяг, завантаживши туди й свою двоколісну техніку, доїжджав до станції Гоголеве, а вже звідти велосипедом вирушав у Хатки. Але якщо саме дорогою він їхав між цими двома населеними пунктами? Ймовірно, Володимир Галактіонович вибирав марш-

Учасники велопоходу на Короленковій дачі

рут через Великі Сорочинці. Адже в своїх листах він згадує, що часто бував у цьому селі на пошті. Сюди стікалася кореспонденція для нього, а вирушаючи за нею, він попутно відправляв і листи мешканців Малої Перевози.

Відповідно до зібраної інформації було визначено маршрут велопоходу. Вирішили, як і Короленко, стартувати з його меморіальної полтавської садиби, доїхати до Київського вокзалу Полтави, там завантажитися з велосипедами в електричку, потім вийти у Гоголеву і на велосипедах, через Великі Сорочинці, дістатися дачі у Хатках. Разом із Юрієм Репалом розробниками маршруту й організаторами пробігу виступили Людмила Вітенко і модератор спільноти «Велопокатухи в Полтаві» Володимир Грибов.

Коли загальний план склався, повідомили про задумку у соціальних мережах, по радіо й

телебаченню, спрацювало й «сарафанне радіо». Тож заявки на участь подало чимало людей, причому, не лише з самої Полтави. Тож 14 липня кількість мандрівників досягла 49: 42 з них вирушило з Полтави, а пізніше приєдналися шість велосипедистів із Миргорода та один із Лохвиці. Ця подорож стала наймасовішою з усіх подібних, які дотепер проходили на Полтавщині.

Маршрут Гоголеве–Великі Сорочинці–Малий Перевіз виявився загалом не важким: 30 км мальовничою місциною, із зупинками біля пам'яток та історичних споруд, подолали і досвідчені велосипедисти, і початківці, серед яких були люди різних занять і фізичної підготовки, як молоді, так і пенсіонери. Зустрічі й пригоди дорогою були переважно приємними. Чого, до речі не можна сказати про всі подорожі самого Короленка. Адже коесь він написав, що його зачепи-

ла повозка, тож упав і досить відчутно забився. Але це не зменшило його ентузіазму щодо використання двоколісного транспорту.

Справжньою родзинкою подорожі було відвідування Короленкової дачі. Їх тут гостинно, по-короленківськи, зустріли представники ПП «Агроєкологія», яке відновило будинок і опікується ним. Мандрівники були в захопленні від навколишніх краєвидів, потужної енергетики місцевості, теплої зустрічі та пригощання: чаю, завареного на духмяних місцевих травах та квітах, і пиріжків, спечених із органічного борошна. Людмила Вітенко повідомила велосипедистам чимало цікавих фактів про життя письменника на дачі і провела для них екскурсію будинком. А потім у виконанні професійної піаністки Катерини Гаврилової звучали мелодії, якими сто років тому насолоджувалася тут і родина Короленків.

Особливого шарму дійству надавала присутність... самого Володимира Галактіоновича та його дружини Євдокії Семенівни. Їхні ролі талановито виконали самодіяльні актори, учасники різних короленківських заходів, Інна й Олексій Керусови. Їхня поява на самому початку поїздки стала приємним сюрпризом для всіх учасників, адже не була анонсована заздалегідь. В історичних костюмах, із цитатами з листів письменника на вустах, актори створювали враження, що подружжя Короленків дійсно перебуває поруч і повторює маршрут, який долало майже щоліта з 1905 по 1917 рік. На дачі було влаштовано фотосесію, під час якої присутні фотографі спробували відтворити сучасними засобами архівні фото письменника та його дружини. А завершився цей чудовий день ночівлею в наметах біля Псла.

Наступного дня натхненні учасники велопробігу поверталися додому через Шишаки, подолавши 30 км до станції Яреськи, де сіли в електричку на Полтаву.

– Велопохід виявився дуже вдалим, – говорить Юрій Репало. – Всі учасники задоволені, сповнені емоцій, вражень, нових знань про Короленка та рідну Полтавщину. Сподіваємося, що в майбутньому зможемо повторювати цей маршрут і доповнювати його. Адже поруч – місця, пов'язані не лише з Короленком, а й з Володимиром Вернадським, іншими відомими людьми.

Юлія Лега, завідувачка відділом кадрів

Війна і мирний край

Зміни в суспільному житті, обумовлені участю країни у воєнних діях, зрештою, людина на війні і в тилу, її психологія, мораль, поведінка потребують детального дослідження, бо, вочевидь, існують загальні закони розвитку суспільства в аномальних умовах людської ворожнечі та масового вбивства собі подібних. Ці закони діють в усі епохи, в усіх країнах, де розгортаються воєнні дії. Видатний письменник, белетрист і публіцист Володимир Галактіонович Короленко був свідком Першої Світової війни, причому, початок та перші роки цієї трагедії йому судилося побачити із Франції.

27 січня 1914 р., до речі, у річницю свого весілля, разом із дружиною Євдокією Семенівною та старшою донькою Софією митець відправився із Полтави у закордонну подорож для лікування, а також на гостини до родини своєї молодшої доньки Наталії, яка з середини жовтня 1912 р. мешкала на півдні Франції. Цього разу письменникові їхати хотілося дуже, на відміну, наприклад, від подорожі за океан, у США, 1893 р., коли йому властиво були великі сумніви щодо необхідності тієї подорожі. А відтак, 29 січня короленківська родина вже була у Берліні, 31-го – у Парижі.

У червні – на початку липня 1914 р. письменник разом зі своїм зятем Костянтином Яхвичем перебував у Наугеймі (Німеччина), де приймав лікування ваннами. 3-го липня він змушений був повернутися до Франції, оскільки отримав телеграму про погіршення здоров'я молодшої доньки, яка була при надії. 5 липня (за старим стилем) відбулася приємна сімейна подія: Володимир Галактіонович став дідусям – у Тулузі народилася його єдина онучка Софіка.

Тітонька Володимира Галактіоновича Єлизавета Йосипівна Скуревич традиційно проводила літо у Хатках, на дачі. Саме там їй вручили телеграму про те, що вона стала прабабусею. Незабаром надійшов і лист, в якому письменник детально розповів про свою дорогу спадкоємцю. Все йшло, як годиться. Хатчани-інтелігенти склали колективно радісну вітальну телеграму і відправили її на день Володимира, тобто 15 липня (за старим стилем), своєму улюбленому й шанованому хатчанському «батькові» (так називали Короленка в дачному селищі). Всі чекали на подальші новини. Ніхто не міг уявити, що пройде кілька днів – і гряне грім війни, а вісті із-за кордону не лише від Володимира Галактіоновича, а від будь-кого, перервуться, й настане такий тривожний час, коли, згадуючи поширений на той час афоризм, «можна лягти спати, а прокинутися вбитим».

В газетах з'явилися відомості про війну Австрії із Сербією. На воротах садиб вивісили оголошення про мобілізацію – червоні напіваркуші паперу. На другий день мобілізації в Баранівку повели коней. Повели всі, хто їх мав. До речі в об'явах виголошувалося, що коней нижче одного аршини у чотирнадцяти вершків (приблизно 1 м 34 см) дозволяється не вести, але кожен вів. Чому? А тому, що боялися, що домашній аршин (казенного ж ні в кого не було) може виявитися невірним, з погіршеннями.

В Хатках і Малому Перевозі на війну взяли лише вісім чоловіків-годувальників. Ішли вони бадьоро, їхні ж дружини гірко

плакали – на все село. Згадували голодну японську війну, були охоплені відчаєм: чим будуть годувати дітей. Юрист Володимир Беренштам, чия дача теж була тут, терпляче тлумачив всім, що є закон, за яким повинен видаватися пайок на кожну дитину із родини, де годувальника призвали у військо. Ніхто не очікував війни, не думав про неї, тому цей закон пройшов у 1912 році непоміченим. Всіх призованих забрали у Миргород. Рідні гадали, що зустріч буде не скоро, та й хтозна, чи буде вона взагалі. Але у Миргороді всіх протримали недовго й з незрозумілих причин відпустили назад. В цей момент і відбулася цікава історія.

«До Короленка» у Хатки прибув із Чернігівщини молодий поет-белетрист, який давно мріяв заявитися до відомого письменника, аби обговорити з ним деякі питання, що не давали спокою, а також показати метру свої рукописи. Дачну адресу шанувальник дізнався в редакції однієї київської газети. Від вокзалу до дачного селища із тяжезною торбою брів пішки. Новина, що Короленко зараз в Тулузі й не скоро звідти вибереться, вразила його у самісіньке серце. І лише трохи вгамувало його розпач повідомлення про близькість від цього місця будиночку в Сорочинцях, де народився великий Гоголь.

Юнак вирішив йти в Сорочинці, щоб писати оповідання в тій самій кімнаті, яка пам'ятала народження Николі. Поета переправили через Псел, порадивши подальшу путь взяти у лісничого, чий будиночок стояв на шляху паломництва. Лірик підійшов до хатинки лісничого й не лише розпитав про маршрут, а став вивідувати подробиці розливу річки, переправи тощо. Мабуть, це було необхідне майстру-початківцю для подальшої поетичної творчості. Але лісник сприйняв цю ситуацію по-своєму. Коли за рогом зникла постать поета, чоловіча пірнув у кущі й, продираючись кризь колючки й хашчі кропиви, кинувся обхідним шляхом у Сорочинці. Він вирішив, що це підісланий австрійський шпигун, який забрався в наш благословенний край вивідати, де можна буде провести війська. Роблячи величезне коло, дряпаючи обличчя, руки й босі ноги, лісник добіг до Сорочинців раніше за поета. А далі були зустріч та обшуки самого автора і його торбинки, що залишилася у Хатках. Вночі спати не довелося нікому. Замість Короленка вірші читали сорочинський пристав і інші посадові особи. Довжелезний рукопис про «Охріма Музику» прочитали. Справжній літературний ранок влаштували! І вражає ось що: поет, розповідаючи про свої пригоди у гоголівсько-короленківському краї, не ображався, а навіть схвалював такі дії, розуміючи ту обставину, що країна стоїть на порозі війни.

18 липня Німеччина оголосила війну Росії і Франції. Ось тоді вже стали забирати чоловіків ледь не з кожного двору. На війну, а далі у кого яка доля: чи то повернення, чи то смерть чи полон.

Безпомічне село. Хто напише там вірно адресу німецькою, навіть російською? Краще, проте, написати адресу вірно російською, ніж невірно німецькою: з російською мовою німці знайоми. Інтелегентна жінка у селі – дружина поміщика, вчителька, жінка-лікар, фельдшерка тощо, а також учнівська молодь брали на

себе цей обов'язок. І це не так важко: треба було переписати адресу з листівки, надісланої військовополоненим. На німецьких листівках адреса здебільшого друкованими літерами. Від вірної та точної адреси залежало все – можливо, сама доля полонених. 20 тисяч поштових відправлень в країні були повернені назад, на поштамт, через невірну, неточну адресу, між тим, як відправлення з точними адресами доходили.

У ці роки, повернувшись із Франції, Володимир Галактіонович Короленко працював саме у такому жанрі: під диктовку писав листи родичам хатчан, які були на фронті. Одного разу місцева селянка Антоніна Діденко показала одному із дачників, а саме Володимиру Беренштаму, затяганий конверт, підписаний характерним короленківським почерком і адресований у діючу армію. На запитання, що це за конверт, селянка не заборилася із відповіддю, що це зразок, залишений Короленком, і так лист обов'язково дійде.

У відділі допомоги військовополоненим при Всеросійській Земській Спілці була відома маса випадків, коли всіляке листування із полоненими обривалося: писали не туди, куди потрібно, не вказували табору, номеру барака, номеру самого військовополоненого.

Газети й часописи тих літ, що зберігаються у фондах Полтавського літературно-меморіального музею В.Г. Короленка, закликають жінок у селах та й у повітових містах взяти на себе також і ознайомлення селян зі способом одержання довідок про військовополонених, із порядком замовлення ними продуктів через Голландію, що тоді успішно практикувалася. Ось що пишеться в одному із журналів: «Селяни розгублені, впадають у відчай, не знаючи, де і як знайти близького, узятого в полон. Вони не мають навіть уявлення про полон. Дізнавшись, що у Москві облаштований притулок для полонених, селяни звертаються туди у пошуках своїх синів, коли зрозуміло, що у тому притулку утримуються солдати ворожих армій. Село позбавлено писемності і йому зовсім не сила справитися із листуванням, з відправкою продуктів за кордон».

У 1915 році допомога від родичів виражалася у великій сумі грошей, що були переведені у полон поштою. Але у 1916 році в газетних та журнальних статтях радять відправляти краще істівні продукти, ніж гроші: на гроші неможливо купити у тій же Німеччині істівного, тому що продаж майже усіх продуктів першої необхідності заборонена у табірних лавках. Тогочасні газети й журнали переповнені закликами допомагати військовополоненим, які своїми стражданнями у полоні, своєю ностальгією за батьківщиною заслуговують на увагу й любов.

Яким би важким і страшним завжди не було це випробування – війна, мусимо констатувати: вона приносила новий досвід. На одному полюсі були втрати, голод, полон, на іншому – взаємна допомога, підтримка, щире бажання поділитися тим, що маєш, бо це може врятувати комусь життя, захистити від смерті. А ще усвідомлення особистої участі в долі своєї країни, хвиля патріотизму, перевірка непорушності моральних цінностей.

Людмила Ольховська, провідний науковий співробітник Полтавського літературно-меморіального музею В.Г.Короленка

Шкільне життя

У добру путь, майбутнє України!

Нещодавно в усіх школах країни пройшли випускні вечори.

Одинадцять молодих людей випустили у самостійне життя і середні навчальні заклади Михайликів та Ставкового.

Їм будувати країну

П'ятеро молодих людей закінчили цього року 11-й клас Михайликівського навчально-виховного комплексу «Загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад». Найріднішими учнями називає їх вчителька хімії й біології вищої категорії Зоя Павлівна Сердюк. Адже, хоча понад чотири десятиліття пропрацювала у школі, більша частина цих років пройшла на посаді завуча, яка не передбачає можливості класного керівництва. Отже, ці школярі стали першими, яких Зоя Павлівна виховувала як класний керівник. Тому розповідає про кожного з теплою і любов'ю.

А в кожного з випускників є свої сильні риси, які допомагали у навчанні і стануть у пригоді в дорослому житті. Так, Максима Яроша всі знають як «Містера Справедливості». Він чуйний, небайдужий до чужої біди, любить спілкуватися, допомагати іншим.

Юлія Кенійз завжди була правою рукою класного керівника. Вона хороший організатор і вправна господарка, активна учасниця художньої самодіяльності, яка любить співати, але особливо гарно читає вірші.

Альбіна Мамишева – чесна, добра, наполеглива у навчанні. В неї є акторський талант, а особливо їй вдаються ролі дорослих і навіть літніх жінок. Вона виразно читає, гарно декламує, співає. Завдяки своїм талантам неодноразово брала участь у районному конкурсі художньої самодіяльності «Веселка».

Вікторія Слинко – представниця дитячого шкільного парламенту, лідер класу, активна у громадському житті. Вона любить спорт і мріє в майбутньому пов'язати з ним своє життя. Брала участь у спортивних змаганнях школи й району з волейболу, де здобувала призові місця. А ще вона учасниця танцювального колективу «Плескач», не тільки сама добре танцює, а й допомагає молодшим школярикам вивчати танцювальні композиції.

Сергій Коржов прийшов у Михайликівську школу вже у 10-й клас і став першим гумористом колективу, потоваришував з іншими учнями. Він чудовий спортсмен – любить футбол, волейбол, теніс, брав участь у шкільних змаганнях.

Випускний вечір у школі пройшов з нотками радості й трохи – суму, адже прощалися з дитинством. А розпочався він з відвідування храму праведного Симеона Богоприймця, де настоятель церкви Георгій Бабанський благословив молодь на доросле життя. Урочисті заходи пройшли у будинку культури. Підготували їх самі випускники, а допомагали їм молодші товариші – ведучі Владислава Осауленко (9 клас) і Антон Корнієнко (8 клас) та учасники танцювального колективу «Плескач». Привітав випускників староста Михайликівського старостинського округу Михайло Миколайович Михайлик. Багато теплих слів прозвучало з вуст першої вчительки

Валентини Василівни Супрунної. Спеціально, щоб привітати свого колишнього учня, приїхала з Ковалівки Світлана Василівна Демочко – перша вчителька Сергія Коржова.

Випускники щиро дякували за науку, доброту й любов своїм учителям і батькам. А батьки, проводжаючи дітей у доросле життя, простелили перед ними вишивані рушники, щоб так само гладкою й барвистою стрічкою стелилися перед ними всі шляхи світу. За давньою традицією, за околицями села зустріли вчорашні школярі схід сонця, яке тепер уже світить не дітям, а молодим громадянам України, які будуватимуть її майбутнє.

«Оскар» для шкільних зірок

У Ставківському НВК «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дошкільний навчальний заклад» цього року шість випускників. Вела їх по шкільному життю класна керівниця, вчителька англійської мови першої категорії Ніна Вікторівна Мандрика. Вона говорить, що клас цей був згуртований, дружній, з ним не виникало проблем, на колектив завжди можна було покластися. Про кожного з вихованців вчителька може розповісти довго і з захопленням.

Валерія Білоус – лідер класу, талановита й активна у громадському житті, наполеглива у навчанні. Серед улюблених предметів – право, з якого вона здобула 1-ше місце на районній олімпіаді та 3-тє – на обласній. Вона любить танцювати, завжди готувала культурні заходи, концерти.

Лариса Зливко прийшла у Ставківську школу вже в 11-й клас, але встигла показати себе гарною спортсменкою у складі баскетбольної й волейбольної команд школи. Любить вона й танцювати та співати, тож брала участь у концертах. А ще залюбки стежила за порядком у класі, доглядала квіти.

Ярослав Королев'ят – дуже веселий, до всього ставиться з гумором, завдяки цьому завдавав тон у класі, легко знаходив друзів. Брав активну участь у художній самодіяльності, добре вдавалася йому роль ведучого різних заходів. Також він – хлопець спортивний, із задоволенням грав у баскетбол, волейбол.

Дмитро Курбала вирізняється здатністю до логічного мислення, точних наук, добре розуміється на комп'ютерних технологіях. ЗНО з математики він здав на 11 балів. Ці його здібності дуже допомагали, коли треба було готувати презентації для різних шкільних заходів. А ще він дуже гарний артист, якому особливо вдаються гумористичні ролі.

Святослав Сиволога – скромний, добросовісний, наполегливий у навчанні. Він добре розбирається у комп'ютерних технологіях, також йому дуже подобається англійська мова. Був учасником художньої самодіяльності. Улюблена спортивна дисципліна – підтягування, брав участь у районних змаганнях з неї.

Наталія Шевченко – старанна, трудолюбива. Була старостою класу. У навчанні особливо наполегливо опановувала біологію, українську мову й літературу, історію. Брала участь у художній самодіяльності, змаганнях з баскетболу й волейболу.

І ось настав день випуску. Щоб запам'ятав він надовго, випускники вигадали цікаву форму його проведення, організувавши церемонію вручення шкільного «Оскара». Допомогла їм у цьому педагог-організатор Олена Валентинівна Хижна. Ведучі заходу Валерія Білоус і Ярослав Королев'ят оголошували номінації і на сцену по червоній доріжці виходили учителі, інші працівники школи – діючі та пенсіонери. Після розповіді про здобутки, кожному вручали пряничного «Оскара». Незвичайна церемонія потішила й розчулила працівників навчального закладу, дозволила їм відчувати себе справжніми зірками.

Випускників привітав Ставківський сільський голова Володимир Васильович Баран. Напутні слова сказала перша вчителька Ольга Олексіївна Башловка. Як водиться, концертом, який вели Аміна Чаус і Влада Йовенко, порадували учні середніх, молодших класів та дошкільнята.

І хоча сумно прощатися зі школою, все ж попереду – багато радості, звершень, цікавих подій і нових зустрічей. Тож випускники вирушали у доросле життя з надією, великими планами та бажанням багато зробити для рідного краю й країни. В добру путь!

Володимир Веклич,
директор Михайликівського навчально-виховного комплексу
«Загальноосвітній навчальний заклад І-ІІІ ступенів –
дошкільний навчальний заклад»

Ніна Перепелиця, директор Ставківського НВК
«Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів –
дошкільний навчальний заклад»

Фото Євгена Корнієнка

Чудовий відпочинок у «Веселці»

Літо... Найпрекрасніша пора. І учні завжди з нетерпінням чекають на неї, бо нарешті настає довгоочікуваний час літніх канікул, коли не потрібно вчити уроки і рано вставати.

Літо – це час для відпочинку. І школярі Ставківського НВК сповнені масою позитивних емоцій та вражень від самого початку літніх канікул. Адже для них гостинно відкрив свої двері прищипний табір відпочинку з денним перебуванням «Веселка». За час його роботи з 1 по 20 червня у ньому відпочили 23 учні 1–4 класів.

Для організації змістовного дозвілля дітей в плані виховної роботи табору заздалегідь була продумана програма заходів та екскурсій. А кваліфіковані кадри – вчителі, які мають досвід педагогічної роботи, забезпечували його повноцінну діяльність. Це О. В. Хижна, І.І. Гетало, Н.І. Петра-

ченко, В.Г. Падун. Програма була насичена різноманітними культурно-масовими та спортивно-туристськими заходами.

Під час перебування у таборі діти грали у рухливі, настільні, творчі та розвивальні ігри, малювали, співали, розгадували загадки та кросворди, проводили конкурси та дискотеки. А скільки задоволення отримали дітлахі від поїздки до Полтави! Музей дальньої та стратегічної авіації дав можливість не лише побачити літаки зблизька, а і побувати всередині, посидіти в кріслі пілота та потримати в руках штурвал. Діти відвідали кінотеатр та подивилися чудовий мультфільм «Острів скарбів».

Змістовною була екскурсія до районного центру, де діти відвідали пожежну частину та дитячий парк відпочинку «Казка». Втомлені, але ве-

селі і радісні поверталися додому. Великі враження отримали від поїздки в с. Дібрівку на кінній завод, де мали змогу покататися верхи на коні та в бричці. Незабутні враження залишилися від поїздки у санаторій «Сосновий бір», в якому школярі з великим захопленням поплавали в басейні та поласували смачною випічкою. Запам'яталися дітям і екскурсії по рідному краю: на молочнотоварну ферму та олійницю.

Особлива увага приділялася збалансованому харчуванню дітей. Тому у їдальні школи завжди смачно пахло. За смачні обіди щиро «Дякую!» діти говорили кухарю Л.І. Батрак.

Така змістовна й насичена програма роботи табору стала можливою завдяки фінансовій підтримці ПП «Агроекологія». Кошти, виділені підприємством, стали основою для успішного функ-

ціонування табору. Також хочу висловити слова вдячності Ставківському сільському голові Володимиру Васильовичу Барану.

Цікавим і змістовним було життя у таборі, воно принесло безліч нових вражень і відкриттів. Діти краще потоваришували між собою, проявили несподівані здібності і таланти, одержали нові знання, набули життєвого досвіду, набралися сил та зміцнили. Тож по закінченню зміни всім було сумно розлучатися з «Веселкою». Але табір знову запросить дітлахів через рік. Тож, до побачення, «Веселко»! До зустрічі наступного літа!

Л. І. Каша,
керівник прищипного табору
Ставківського НВК

Народні традиції

Палало на щастя Купальське багаття

Купальське свято – одне із тих, які огорнуті легендами і традиціями та найбільш улюблені в народі. 6 липня Купальські вогнища вчергове запалали і на Шишаччині.

Чарівні квіти Покровського

У Покровському святкову програму для односельців організував колектив сільського будинку культури під керівництвом директора Світлани Демочко та художнього керівника Миколи Тихорського. Романтичними народними піснями та гарними голосами налаштував глядачів на купальський лад жіночий вокальний ансамбль «Зорецвіт». Натхненню станцював кілька композицій дитячий танцювальний ансамбль «Промінчик». Учасниці ансамблю спочатку дуже гарно виконали трепетний танець з віночками, а потім розвеселили публіку запальною композицією «Чунга-чанга» та гумором на теми свого дня. Односельці, серед яких була і молодь, і люди поважного віку, й самі раділи, як діти, вдалому виступу дівчаток.

Потішили глядачів і знахарки-травниці. Саме таких персонажів вибрали для своєї гумористичної сценки самодіяльні акторки Лариса Макаренко і Оксана Щербань. Для всім знайомих рослин вони вигадали нові назви, кожна з яких талановито обіграли у жартівливих «інструкціях із застосування». Та й про

Юні учасниці конкурсу купальських віночків

що ж іще говорити на Купалу, коли, за народними повір'ями, трави найцілющі, а в лісі можна знайти таємничу чарівну квітку папороті? Вдячна публіка слухала, затамувавши подих, а після кожного вдалого жарту вибухала сміхом.

Хоча свято відбувалося у центрі села, майданчик біля будинку культури подекуди нагадував пишні квітучі луки – стільки тут було квітів, трав і листя, зібраних у гарні віночки. Прийшли в них і зовсім маленькі дівчатка, і старші. Кожна дбайливо плела свій витвір мистецтва – сама чи з допомогою мами або бабусі. Організатори заздалегідь оголосили про проведення конкурсу купальських віночків, тож усі намагалися використати для них найкращі квіти й максимум натхнення. Тому вибрати з півтора десятка віночків найкращий було завданням не з легких. І хоча переможниці конкурсу визначили, нагороди у вигляді солодощів отримали не тільки вони, а усі юні учасниці.

Ще один неодмінний атрибут Купальського свята – багаття. Не обійшлося без нього і цього разу. Урочисто запалене наприкінці концертної програми, воно горіло чистим ясним вогнем, в якому, хоча б на цей вечір, згоряли всі прикраси й тривоги. І кожен учасник свята повертався додому із гарним настроєм, сповнений відлуння гарних мелодій, квіткової краси і чарівного вогню.

Театралізоване свято у Михайликах

У Михайликах Купальські гуляння традиційно відбулися у зоні відпочинку біля ставка. Організував його колектив будинку культури (директор – Ольга Бігдан, художній керівник – Володимир Михайлець) у співпраці з Михайликівським старостатом. Допомогли й ПП «Агро-екологія» та місцеві підприємці. Завдяки їм святкові заходи були за-

безпечені пригостанням, посудом та подарунками для дівчорі.

Підготовку розпочали задовго до початку святкування. Тож, коли почали сходитися глядачі, на них уже чекала і впорядкована виходна галлявина, і виїзна торгівля, і майже готова рибацька юшка.

Односельців зі святом привітав староста Михайликівського старостинського округу Михайло Михайлик. А потім розпочалася театралізована концертна програма. Хоча в Купальську ніч, за легендами, в природі прокидається різна нечисть, представники цього племені, зіграні самодіяльними артистами, виявилися зовсім не злими й навіть симпатичними. Тож Відьма (Тетяна Гоца) допомагала ведучим (Юлія Кенійз і Вікторія Коробка) проводити ігри й конкурси, а Водяний (Ілля Котов) гостинно закликав публіку веселитися й гуляти до третіх півнів. Свої таланти зміг показати кожен охочий. Так, дитячий хореографічний колектив під керівництвом Ірини Вердун виконав кілька танців, а Віктор Бекметов викликав захват у публіки чудовою грою на гітарі та виконанням пісень.

Концертні номери чергувалися із розіграшами, конкурсами, іграми для дітей. Всі їхні учасники отримували подарунки – солодощі та іграшки.

А наприкінці театралізованої програми, під схвальні вигук глядачів, було запалене Купальське багаття. Воно горіло довго й освітлювало таємничим світлом галлявину й щасливу публіку, яка розбилася на компанії та взялася за пригостання у теплом мирному колі друзів та рідні.

Тетяна Огнєва

Важливо знати

Новий «вогонь полів» загрожує врожаюм

Лише кілька років тому на полях Шишацького району з'явився новий бур'ян, але вже зрозуміло, що боротьба з ним буде нелегкою й тривалою. Ваточник сирійський – рослина, позбутися якої поки що не вдається аграріям у багатьох країнах.

Ваточник сирійський (інші назви: ваточник американський, бавовна дика, ластівень, ластовень, ласточник, шовк дикий, шовчина звичайна, шовчина) – дводольна багаторічна рослина з родини ластовневих. Має округло-чотирикутні міцні стебла заввишки до 150 см. Листки великі, продовгувато-еліптичні, зверху зелені, а зі споду сіруваті. З червня до вересня рослина вкрита великими багатоквітковими суцвіттями з духмяних рожевих квіток. Згодом на їх місці утворюються плоди-листівки, заповнені рудими насінинами з «чубчиком» із довгих білих волосинок.

На Полтавщині ваточник відомий досить давно. Як розповів ботанік, доцент кафедри захисту рослин Полтавської державної аграрної академії Віктор Самородов, завезли його в нашу область ще в 1930-ті роки. У ті часи Устимівська дослідна станція, що у Лобинському районі, працювала як Українська станція каучуконосів. Тут досліджували види, перспективні для виробництва каучуку, серед них – ваточник. Утім, виявилося, що каучук із ваточника низької якості. А через деякий час винайшли штучний каучук. Тому досліді з ваточником припинили, а рослина з полів станції переселилася у навколишні лісосмуги й на обочини доріг. На це ніхто не звернув уваги, а дарма – згодом рослина проявила себе як злісний бур'ян.

...Узагалі історія появи ваточника на полях у різних кутках світу цікава, повчальна і сповнена несподіваних поворотів. Почнемо з того, що ваточник сирійський не має жодного відношення до Сирії. Походить він із Північної Америки. Але французький лікар та натураліст Яків Корнунт, який описав цю рослину у XVII столітті, переплутав її з іншим видом. Цю помилку пізніше виправив знаменитий ботанік Карл Лінней, але означення «сирійський» із назви прибиравати не став. 1635 року Яків Корнунт запропонував робити вату із «чубчиків» насіння. З цієї метою

у XVIII столітті рослину завезли і в Україну. Ваточник використовували у виробництві тканин, мотузок. Має він і лікувальні властивості. Вирощують його як медонос і декоративну рослину, з насіння отримують технічне масло, а ефірні масла квітів застосовують у парфумерії.

Але все це перекреслює шкода, якої ваточник завдає, засмічуючи посіви інших культур. Небезпека полягає у швидкому поширенні цього бур'яну і низькою дієвістю засобів боротьби. Ваточник добре розмножується насінням, яке розносить вітер, а також кореневищами. На них формується багато додаткових корінців та бруньок, з яких виростають нові пагони. Нові рослини виростають навіть зі шматків кореневища. Сантиметровий шматочок кореневища з однією брунькою може пережити у ґрунті посуху тривалістю 100 днів, а потім, за настання сприятливих умов, прорости. Тому перекопування лише сприяє поширенню бур'яну. Більшість гербіцидів також не завдають йому відчутної шкоди. Тому використовують суміші із кількох гербіцидів. Утім, і в цьому випадку через 2–3 тижні ваточник знову відростає від кореневища. Не має він і природних ворогів, адже отруйний для більшості комах. Не боїться він і конкуренції, може рости у досить широкому діапазоні температур і на більшості видів ґрунтів, невибагливий до вологості. Тож агрономи отримали нового серйозного супротивника.

– 300 років тому великої шкоди посівам завдала інша кореневищна рослина – пирій, – говорить Віктор Самородов. – Через це Карл Лінней дав пирію видову назву «агропірон», що в перекладі означає «вогонь полів». І зараз ми бачимо, як поля поглинає новий «вогонь» – ваточник.

Ця рослина вже стала серйозною загрозою для землеробства у багатьох країнах. Навіть якщо на квадратному метрі поля зростає в середньому 1,1–4,5 рослин ваточника, це зменшує врожай кукурудзи на 2–10%, сорго – на 4–29%, сої – на 12–19%, вівса – на 26%. У США щорічні втрати врожаю через цей бур'ян уже перевищують 3 млн. доларів.

В Україні ця рослина теж стала великою проблемою. На Полтавщині вона заповнила Глобинський район, активно поширюється у Кобеляцькому, Лохвицькому, Гадяцькому, Лубенському, Шишацькому районах.

Як боротися із цим бур'яном, розповів головний агроном ПП «Агро-екологія» Сергій Козін. Основний метод – виснаження. Якщо постійно знищувати надземну частину рослини, не відбувається процес фотосинтезу, і коріння теж поступово слабшає й гине. Виснажують рослину постійні механічні обробки, які проводять кілька разів за сезон, залишаючи при цьому поле під паром.

Однак, навіть це не дає гарантії. Тому необхідно постаратися узагалі не допустити ваточник на поле, знищуючи перші ж рослини, помічені на ньому чи поруч. Коли вони ще маленькі, їх можна просто висмикнути з коренем. Великі рослини необхідно викопувати, ретельно видаляючи всю кореневу систему, не залишаючи шматків кореневищ. Сергій Козін застерігає, що все це треба робити, дотримуючись правил особистої безпеки. Адже молочний сік рослини може викликати опіки на шкірі. Особливо небезпечно потрапляння його в очі.

Тож пильнуймо разом новий «вогонь полів»! Поки що на Шишаччині ми можемо його зупинити.

Галина Озерська

Іменинники Липня

1 липня

Вікторія Володимирівна МОРАРЬ, обліковець
Володимир Володимирович МАНГУРА, водій

2 липня

Валентина Яківна БЕЛЪЖЕНКО, санітар
Ніна Василівна ЧОРНОБАЙ, бухгалтер

3 липня

Сергій Миколайович ЯРЕМЕНКО, санітар
Лариса Анатоліївна ШИМКО, тваринник

4 липня

Анатолій Михайлович ЛЕГА, відповідальний за газове господарство
Іван Володимирович ЧУПЦОВ, тракторист

5 липня

Валерій Миколайович МАКАРЕНКО, водій

7 липня

Ірина Миколаївна РИБАЛЬЧЕНКО, охоронець
Іван Павлович ГОВОРУН, водій

9 липня

Олег Іванович КУЛИК, газоелектрозварник
Віталій Олександрович КУРІННИЙ, ветеринарний лікар

11 липня

Олег Леонідович МАЛЕНІВСЬКИЙ, тваринник

13 липня

Олексій Олексійович РУДЕНКО, оператор
Салман Маммад-огли ІБРАГІМОВА, тваринник

14 липня

Іван Володимирович МАСЛІВЕЦЬ, водій
Володимир Дмитрович ПАНЧЕНКО, водій

15 липня

Віктор Іванович КУРІННИЙ, різноробочий

16 липня

Тамара Іванівна ДРОБНА, кухар
Наталія Юріївна СУХОРУЧКО, доярка

17 липня

Олена Олексіївна МУХОРІНА, санітар

Іван Миколайович ЛЕГА, зоотехнік

18 липня

Інна Петрівна МИХАЛЬЧЕНКО, технік штучного запліднення
Олена Михайлівна РЕШЕТНИК, денний санітар

Володимир Богданович КОМАРНИЦЬКИЙ, тваринник

19 липня

Владислав Якович БАБИЧ, кухар-кондитер
Станіслав Валентинович ГУСАК, різноробочий

22 липня

Денис Микитович КРИВЕНКО, оператор комп'ютерного набору

24 липня

Богдан Григорович ПІВЕНЬ, різноробочий
Світлана Миколаївна ТОРОПОВА, кухар-кондитер

Наталія Іванівна РУДЕНКО, охоронець

25 липня

Наталія Дмитрівна ЛИТВИН, головний бухгалтер

26 липня

Оксана Леонідівна МАНЖУРА, адміністратор

28 липня

Наталія Олегівна ЄРМОЛЕНКО, тваринник

31 липня

Ягуб Хаммад-Огли МАМІШЕВ, охоронець

Від усього серця вітаємо іменинників та бажаємо щастя, здоров'я, добробуту, успіхів в усьому.

ДЯКУЄМО ЗА НЕБАЙДУЖІСТЬ

Сердечно дякуємо всім рідним, друзям, односельцям з с. Михайлики, працівникам Михайликівської школи, колегам по роботі за допомогу в лікуванні нашої донечки й онучки Віталіки. Ми щиро вдячні вам за вашу небайдужість. Бажаємо вам здоров'я, мирного неба, і хай всі біди обходять ваші сім'ї стороною.

*Від усієї нашої сім'ї –
Віктор Михайлович Гурин*

«АГРО-ЕКО» – науково-виробниче видання ПП «Агро-екологія»

Зареєстровано управлінням у справах преси та інформації обласної адміністрації 25.08.2003 р. Св. ПЛ 596

ЗАСНОВНИК:
Приватне підприємство «Агро-екологія»
ВИДАВЕЦЬ:
Приватне підприємство «Агро-екологія»

ШЕФ-РЕДАКТОР:
С.С. Антоненко
ВІДПОВІДАЛЬНА ЗА ВИПУСК:
Г. А. Козельська

РЕДКОЛЕГІЯ:
А.С. Антоненко,
В.М. Самородов,
К.І. Ярченко,
Ю.Д. Лега.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
38013, Шишацький район,
с. Михайлики, вул. Леніна, 26
тел. (05352) 9-78-59, 9-76-36.
Газета виходить двічі на місяць.
Наклад: 1300 екз.

ВІДДРУКОВАНО
у ТОВ «Видавництво
«Миргород»
Зам. №
Розповсюджується
безкоштовно.